

Ref 26

Fråga om det i arbetslöshetsförsäkringens mening funnits giltig anledning att lämna ett arbete av hälsoskäl.

43 b § första stycket 1 lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, 19 c § förordningen (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring

Högsta förvaltningsdomstolen meddelade den 3 maj 2024 följande dom (mål nr 568-23).

Bakgrund

1. Arbetslöshetsersättning ska ge den enskilde ett skydd vid ofrivillig arbetslöshet. Den som själv försätter sig i arbetslöshet utan giltig anledning kan stängas av från rätt till ersättning i 45 ersättningsdagar. En giltig anledning att lämna ett arbete är att den sökande av hälsoskäl inte kan återgå vare sig till sitt tidigare arbete eller till annat arbete hos arbetsgivaren.

2. P.T. arbetade sedan 2014 heltid som säljare på ett bilföretag. Från februari 2018 var hon sjukskriven och fick sjukpenning från Försäkringskassan. Företaget gjorde i februari 2019 en omplaceringsutredning men fann att det inte fanns andra tjänster inom företaget som hon skulle klara av. I november 2019 beslutade Försäkringskassan att P.T. inte längre hade rätt till sjukpenning. Då hon varken kunde fortsätta att få sjukpenning eller återgå i tjänst hos bilföretaget sade hon upp sig från sin anställning med sista anställningsdag den 31 december 2019.

3. Unionens arbetslöshetskassa beslutade, såvitt är aktuellt nu, att stänga av P.T. i 45 ersättningsdagar från och med den 1 januari 2020 eftersom hon inte hade haft en giltig anledning att lämna sin anställning. Som skäl för beslutet angavs följande. Av den medicinska utredningen framgår att P.T. har haft hälsobesvär sedan flera år, redan innan sin anställning som säljare. Intygen styrker inte att arbetet skulle ha varit olämpligt för henne eller att hon inte kan återgå till arbete hos arbetsgivaren. Det finns inte något läkarintyg som är utfärdat före anställningens upphörande som anger att arbetet är olämpligt på grund av hälsoskäl eller att hon har uppmanats av en läkare att säga upp sig.

4. P.T. överklagade till Förvaltningsrätten i Malmö som avlog överklagandet såvitt avsåg avstängning från arbetslöshetsersättning.

5. P.T. överklagade förvaltningsrättens dom till Kammarrätten i Göteborg. Kammarrätten upphävde underinstansernas avgöranden i de delar som avsåg avstängning från arbetslöshetsersättning.

6. Kammarrätten uttalade att det inte fanns något författningsstöd för att ställa upp som formkrav att det av läkarintyg ska framgå att den enskilde har uppmanats av läkare att säga upp sig. Inte heller innehöll de relevanta bestämmelserna något krav på att de symtom som den enskilde uppvisar måste vara direkt orsakade av arbetet. Däremot måste hindret enligt kammarrätten anses ha en viss varaktighet. Kammarrätten bedömde att P.T:s hälsoskäl var styrkta genom läkarintyg utfärdade innan anställningen upphörde och att hon av hälsoskäl inte kunde återgå vare sig till sitt tidigare arbete eller till annat arbete hos arbetsgivaren inom en överskådlig framtid.

Yrkanden m.m.

7. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* yrkar att kammarrättens dom ska upphävas och att förvaltningsrättens dom ska fastställas i den del som rör avstängning från arbetslöshetsersättning samt anför följande.

8. I praxis har det uppställts ett krav på att det av läkarintyget ska framgå att den arbetslöse uppmanats av läkare att lämna arbetet. Bedömningen av om giltig anledning finns ska göras mot bakgrund av vad som allmänt anses vara godtagbara skäl för att lämna en anställning och efter en sammanvägning av förhållandena i det enskilda fallet. Skäl som tidigare godtagits har rört förhållanden som har att göra med arbetet och arbetsplatsen och som den enskilde inte kan påverka. P.T:s ohälsa synes ha haft sin främsta orsak i andra förhållanden. Hon har inte uppmanats av läkare att säga upp sig och det har inte funnits omständigheter i övrigt som styrker att det funnits giltiga skäl för henne att lämna arbetet.

9. *P.T.* anser att överklagandet ska avslås.

Skälen för avgörandet

Rättslig reglering m.m.

10. I 43 b § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring finns bestämmelser om sanktioner då den sökande orsakar arbetslösheten. Enligt första stycket 1 ska en sökande stängas av från rätt till ersättning i 45 ersättningsdagar, om han eller hon utan giltig anledning lämnat sitt arbete.

11. Av 19 c § förordningen (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring framgår att en giltig anledning att lämna ett arbete enligt 43 b § 1 lagen om arbetslöshetsförsäkring är att en sökande av hälsoskäl inte kan återgå vare sig till tidigare arbete eller till annat arbete hos arbetsgivaren. Hälsoskälerna ska vara styrkta genom ett läkarintyg som utfärdats innan anställningen upphör.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

12. När en person lämnar sin anställning på egen begäran är huvudregeln enligt lagen om arbetslöshetsförsäkring att personen stängs av från rätt till ersättning från arbetslöshetskassan i 45 dagar. Genom bestämmelsen om giltig anledning har en ventil införts som ger en person möjlighet att säga upp sig utan att stängas av från rätten till ersättning. Vad som kan utgöra giltig anledning anges inte i lagtexten.

13. Av motivuttalanden framgår följande. Bedömningen av vad som utgör en giltig anledning för att sluta ett arbete på egen begäran är restriktiv. Vad som främst godkänns är dokumenterade hälsoskäl. Även andra skäl godkänns, såsom då arbetstagaren har valt att sluta på grund av mobbning eller någon annan liknande behandling, om de är dokumenterade eller kan styrkas på annat sätt (prop. 1999/2000:139 s. 57).

14. I 19 c § förordningen om arbetslöshetsförsäkring anges under vilka förutsättningar hälsoskäl kan utgöra en giltig anledning att lämna arbetet och hur den sökande ska styrka detta. Vad som krävs är att den sökande ska kunna visa att han eller hon på grund av hälsoskäl inte kan återgå till tidigare arbete eller till annat arbete hos arbetsgivaren och att hälsoskälerna ska vara styrkta genom ett läkarintyg som har utfärdats innan anställningen upphörde. Enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening får det vidare anses ligga i sakens natur att hindret måste bedömas ha en viss varaktighet.

15. Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen gör gällande att det därutöver krävs dels att en läkare ska ha uppmanat den enskilde att sluta sitt arbete, dels att ohälsan har orsakats av eller kan knytas till arbetet eller arbetsplatsen.

16. I likhet med kammarrätten anser Högsta förvaltningsdomstolen emellertid att den aktuella förordningsregleringen har getts en sådan utformning att den måste uppfattas som uttömmande. Något författningsstöd för att ställa upp krav på att den sökande ska ha blivit uppmanad av en läkare att lämna sitt arbete eller att det måste finnas ett samband mellan arbetet och hälsoskälerna finns således inte. Inte heller framgår det av förarbetsuttalanden att lagstiftarens avsikt skulle ha varit att det skulle ställas upp några krav av det slaget. Det är därmed tillräckligt att kraven enligt förordningen om arbetslöshetsförsäkring är uppfyllda.

17. Av utredningen i målet framgår att P.T. har varit sjuk en längre tid och att det är oklart när hon kan återgå till sitt arbete. Det framgår också att möjligheterna till omplacering har utretts. Hennes hälsoskäl är styrkta genom ett läkarintyg som hade utfärdats innan anställningen upphörde. Enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening är det därmed visat att P.T. av hälsoskäl inte kan återgå vare sig till tidigare arbete eller till annat arbete hos arbetsgivaren. Hon har således haft giltig anledning att lämna sitt arbete.

18. Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens överklagande ska alltså avslås.

Högsta förvaltningsdomstolens avgörande

Högsta förvaltningsdomstolen avslår överklagandet.

I avgörandet deltog justitieråden *Jermsten, Classon, Asp, Jönsson* och *Medin*. Föredragande var justitiesekreteraren Hedvig Areskoug.

Förvaltningsrätten i Malmö (2021-09-17, ordförande Idarsson):

[Förvaltningsrättens domskäl återges endast i den del som avser avstängning från rätt till ersättning.]

Fråga är då om arbetslöshetskassan har haft fog för att stänga av P.T. i 45 ersättningsdagar från och med den 1 januari 2020 eftersom hon har sagt upp sig från sin anställning.

Det finns inte anledning att ifrågasätta att P.T. upplevde dåligt mående på arbetsplatsen samt att det påverkade hennes allmänna fysiska och psykiska hälsotillstånd. Förvaltningsrätten konstaterar att förhandling med arbetsgivaren har skett liksom att omplaceringsutredning och arbetsförmågeutredning har gjorts. Av ett flertal läkarintyg m.m. framgår att det inte går att bedöma när P.T. kan återgå till sina eller andra arbetsuppgifter. Det framgår inte av de läkarintyg och övriga medicinska handlingar som föreligger i målet att P.T. har uppmanats av läkare att säga upp sig från sin anställning. Inte heller framgår att arbetet som sådant är olämpligt på grund av hälsoskäl. Mot den bakgrunden anser förvaltningsrätten inte att P.T. har haft giltig anledning – i den mening som avses i arbetslöshetsförsäkringen – att lämna sin anställning på egen begäran på grund av hälsoskäl. Vad P.T. anfört föranleder ingen annan bedömning. Överklagandet ska således avslås i denna del.

– [text här utelämnad]

Förvaltningsrätten avslår överklagandet i övrigt.

Kammarrätten i Göteborg (2022-12-06, Ståhl, Hofvander och Borlid):

Kammarrätten konstaterar inledningsvis att Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen i sitt yttrande ger uttryck för att det är ett formkrav att det av läkarintyget ska framgå att den enskilde har uppmanats av läkare att säga upp sig. Något författningsstöd för ett sådant formkrav finns inte. Den omständigheten att det av läkarintyget inte framgår att en sådan uppmaning framförts utesluter alltså inte att giltig anledning att lämna arbetet kan finnas. Bestämmelserna innehåller inte heller något krav på att de symtom den enskilde uppvisar måste vara direkt orsakade av arbetet. Det är i stället tillräckligt att kraven i 19 c § förordningen om

arbetslöshetsförsäkring är uppfyllda, dvs. att den sökande av hälsoskäl inte kan återgå vare sig till tidigare arbete eller till annat arbete hos arbetsgivaren och att hälsoskälerna ska vara styrkta genom ett läkarintyg som utfärdats innan anställningen upphör. Hur långvarigt hindret ska vara framgår inte av regleringen, men det ligger i sakens natur att ett kortvarigt övergående hinder inte kan anses vara en giltig anledning, utan att hindret måste bedömas ha en viss varaktighet.

P.T. har varit sjukskriven sedan februari 2018. Av aktivitetsförmågeutredning, som genomfördes den 24 september 2018, framgår att man kan anta att situationen kommer att vara bestående över överskådlig tid. Av läkarintyg utfärdade den 18 januari, 24 maj och 20 december 2019, framgår avseende aktivitetsbegränsningar bland annat att hon är starkt psykiskt präglad av sina smärtor samt utmattningen som även har orsak i hennes stressnivå på jobbet. Det anges i samtliga intyg att hon i nuläget är helt oförmögen att sköta jobbet och att det inte går att säga när hon kommer kunna återgå i arbete. Av underlaget framgår vidare att omplaceringsutredning samt förhandling med arbetsgivaren har genomförts, men att det inte har varit möjligt att omplacera P.T. Man har kommit fram till att det inte finns någon möjlighet för henne att återgå i tjänst hos arbetsgivaren. Av Försäkringskassans beslut den 22 november 2019 om sjukpenning framgår att Försäkringskassan inte ifrågasatte att besvären gav begränsningar i hennes arbete med försäljning av bilar.

Kammarrätten bedömer mot denna bakgrund att P.T. av hälsoskäl inte kan återgå varken till sitt tidigare arbete eller annat arbete hos arbetsgivaren inom en överskådlig framtid. Hälsoskälerna är styrkta genom läkarintyg utfärdade innan anställningen upphörde.

Kammarrätten anser därmed att P.T. på grund av hälsoskäl har haft giltig anledning att lämna sitt arbete. Unionens arbetslöshetskassa har därför inte haft skäl för att stänga av henne från rätt till ersättning under 45 ersättningsdagar. Överklagandet ska alltså bifallas.

– Kammarrätten upphäver underinstansernas avgöranden i de delar som avser avstängning från arbetslöshetsersättning i 45 ersättningsdagar.